

R. Zyski i straty winien *Kassie* złp. 2000 za i t. d., albo krócej: *R. Zyski i straty* do *Kassy* złp. 2000 za i t. d.

Tym sposobem wykryliśmy związek zachodzący między rachunkiem przedmiotów i osób, albo inaczej ruch pojedynczy wartości i ich stosunek z korespondentami. Przejdźmy teraz do rzeczy więcej skomplikowanej, czyli do związków złożonych.

Ó ZWIĄZKACH ZŁOŻONYCH.

14. Każdy rachunek może mieć związek, czyli stosunek z kilkoma innemi, i to w sposób taki że: albo on jest wierzycielem, a wszystkie inne w związku z nim zostające dłużnikami, albo odwrotnie dłużnikiem, a wszystkie inne w związku z nim będące, wierzycielami.

Tego rodzaju związki, składają się koniecznie z pojedynczych wyżej wymienionych, i można po bliższym rozbiorze interessów téj natury, ułożyć tyle pojedynczych związków, z ilu artykuł cały składa się dłużników lub wierzycieli, jednak dla umniejszenia pracy buhalterowi, i oszczędzenia miejsca w dzienniku, na czém wiele polega, przyjętą jest rzeczą, zamiast kilku jeden tylko pisać artykuł złożony, gdy natura interesu tego dozwoli.

Co do Igo Jeden wierzyciel, wielu dłużników.

1. Przedałem Michałowi 50 oxeftów wina po 1000 złp. razem za 5000 złp. odebrałem od niego w zamian J/W na 2 miesiące i na 1000 złp.

2re M/Wexel z terminem miesięcznym, przed 15 dniami wydany na 2000 złp.

3cie 10 głów cukru po 30 złp. razem za 300 złp. Re-sztę w gotowiznie, to jest 1700 złp.

Michał wziął towar, i dał równą wartość, nie jest ani dłużnikiem, ani wierzycielem.

Ogół towarów wydał wina za 5000 złp. nie biorąc w zamian równej wartości jest wierzycielem za tę sumę.

Rachunki zaś *Wexle do zrealizowania* za wexel Michała; *Wexle do spłacenia* za M / W. — Ogół towarów za cukier, i *Kassa* za gotowe pieniądze są dłużnikami, rachunku *Ogółu* towarów; gdyż biorą a nie dają równej wartości; zapiszemy więc w dzienniku:

Różne (domyślając się rachunki) winne są *Ogółowi towarów* złp. 5000, albo krócej :

Różne do Ogółu Towarów

złp. 5000.

Za sprzedaż Michałowi 5 oxeftów wina po 1000 złp. i odebrane od niego w zamian jak następuje :

Wexle do zrealizowania złp. 1000 za W / Michała z terminem dwumiesięcznym 1000

Wexle do spłacenia złp. 2000 za M / W. 2000

Ogół towarów złp. 300 za 10 głów cukru

po 30 złp. 300

Kassa złp. 1700 za gotówkę 1700 5000.

Co do drugiego. Jeden dłużnik wielu wierzycieli.

Ten sam przykład co wyżej, z tą różnicą, że zamiast sprzedałem, powiem kupiłem od Michała 5 oxeftów wina po 1000 złp. razem za 5000 złp. i dałem mu w zamian i t. d.

Michał daje towary i odbiera równą wartość, nie jest względem mnie ani dłużnikiem, ani wierzycielem. *Ogół Towarów* nabywa towary, a nie daje równej wartości, jest dłużnikiem całej sumy 5000 złp. Rachunki zaś: *Wexle do zrealizowania* za W / Michała. *Wexle do spłacenia* za M / W. — *Ogół towarów* za cukier i *Kassa* za gotowiznę —

dając, a nie odbierając równej wartości, są wierzycielami, rachunku *Ogół towarów* będzie więc: *Ogół Towarów wienien Różnym* (dorozumiewając się) Rachunkom

złp. 5000.

albo krócej:

Ogół Towarów do Różnych

złp. 5000.

Za kupno 5 oxeftów wina po 1000 złp. i wypłatę jak następuje:

do <i>Wexle</i> do zrealizowania	złp. 1000	za W/Michała	1000
do <i>Wexle</i> do spłacenia	złp. 2000	za M/W.	2000
do <i>Ogół towarów</i>	złp. 300	za cukier	300
do <i>Kassy</i>	złp. 1700	za gotowiznę	1700
			<hr/> 5000

Powyższych dwojakiego rodzaju związków bardzo często w buhalterji używają, gdyż one nie sprzeciwiają się zrozumiałości i są bardzo naturalne i proste, trafiają się jednak przypadki więcej zawikłane, w których wypada koniecznie użyć związku takiego, że się znajdują w jednym artykule wielu dłużników i wielu wierzycieli, rzecz tę na przykładzie wyjaśnimy.

Przykład I.

Paweł z Lublina sprzedał mi dzisiaj:

1. 12 postawów sukna czarnego po 500 złp. postaw razem. 6000 złp.
 2. W/Fraenkla, z terminem dwumiesięcznym na Kraków i na M/Roz. na 5000
 3. Zwrócił mi M/W. na J/Roz. z terminem wypłaty przypadającym za dni 2 na 4000
-
- 15000

Za tę summę w zamian otrzymał odemnie co następuje:

1. 25 głów cukru po 40 złp. razem	1000
2. M/W. na J/Roz. z terminem 3 miesięcznym .	10000
W gotowiznie po potrąceniu eskontu 3 $\frac{1}{2}$. . .	3880
Eskont 3 $\frac{1}{2}$	120
	<hr/> 15000

Paweł dał rozmaite przedmioty i odbiera równą wartość nie jest względem mnie ani dłużnikiem, ani wierzycielem, lecz Rachunki *Ogół towarów* za sukno, *Wexle do zrealizowania* za W/Fraenkłą, *Wexle do spłacenia* za M/W. nie dając równej wartości, są dłużnikami. Przeciwnie: Rachunki *Ogół Towarów* za cukier, *Wexle do spłacenia* za M/W. *Kassa* za pieniądze i nadto *Zyski i Straty*, któremu to rachunkowi należy się zarobiony eskont, dając a nie biorąc, są wierzycielami rachunków pierwszych, będzie więc:

Różne winne Różnym (dorożumięwa się Rachunkom)
złp. 15000

albo krócej;

Różne do Różnych
złp. 15000.

Jak następuje:

Ogół towarów złp. 6000 za 12 postawów sukna czarnego po 500 złp. postaw; nabytego od Pawła z Lublina
6000 złp.

Wexle do zrealizowania złp. 5000 z W/Fraenkłą z terminem 2miesięcznym na M/Roz. na 5000

Wexle do spłacenia złp. 4000 za M/W. na

Roz./Pawła	4000
	<hr/> 15000

do *Ogółu towarów* złp. 1000 za 25 głów cukru po 40 złp. dane w zamian Pawłowi za powyższe

przedmioty	1000
do <i>Wexle</i> do spłacenia złp. 10000 za M/W. na	
Roz./Pawła z terminem 3miesięcznym . . .	10000
do <i>Kassy</i> złp. 3880 zapłacono w gotowiznie .	3880
do <i>Zysków</i> i <i>Strat</i> złp. 120 Eskont 3% na gotówce	120
	<hr/> 15000

Przykład II.

Frederyk z Warszawy ma dwóch korespondentów, w Krakowie jednego nazwiskiem Dominika od którego należy mu się 3000 złp., a drugiego nazwiskiem Filipa z którym prowadzi interesa ciągłe.

Frederyk zobowiązał Filipa, aby mu kupił 100 beczek wina węgierskiego i upoważnia go, do odebrania od Dominika 3000 złp. jemu się należących.

Filip zdając rachunek Frederykowi z odebranych 3000 złp. i z kupna 100 beczek wina, posyła mu przytém *Wexel* na 5000 na Warszawę uwiadamiając go, że dla pokrycia części awansu na J/R. wystawił *wexle* na niego, razem na 20000 złp. z terminem 3 miesięcznym, i sprzedał je po cenie $2\frac{1}{4}\%$ straty i że zapłacił prócz tego: $\frac{1}{4}\%$ wymiennego.

Wykaz pojedynczych interesów, w tym jednym interesie złożonym:

1. Odebranie przez Filipa summy 3000 złp. należącój się od Dominika Frederykowi.

Filip dłużnikiem, a Dominik wierzycielem.

2. Kupno 100 beczek wina, razem po odtrąceniu $6\frac{1}{2}\%$ z powodu wypłaty gotowizną, i po obliczeniu komissowego za kupno i innych wydatków netto 29000 złp.

Ogół towarów dłużnikiem, a Filip wierzycielem.

3. Przesłanie *wexlu* na 5000 na Warszawę Frederykowi. —

Wexle do zrealizowania dłużnikiem, a Filip wierzycielem.

4. Wystawienie tratów przez Filipa na Frederyka na 20000 złp.

Filip dłużnikiem, a *Wexle do spłacenia* wierzycielem.

5. Strata na R/Frederyka $2\frac{1}{2}\%$ przy sprzedaży 20000 złp. w wexlach.

Zyski i Straty dłużnikiem, a Filip wierzycielem.

Łącząc teraz powyższe różne artykuły, tyczące się tegoż samego dłużnika, i tegoż samego wierzyciela. Frederyk może pięć wyliczonych artykułów zbić na jeden złożony w sposób następujący:

Różne winne Różnym.

Filip	<div> <div> Za odebraną summę 3000 złp. od Dominika na R/Frederyka . . . 3000. </div> <div> Za summę 20000 złp. w tratrach na 3 miesiące wystawionych na Frederyka , 20000 </div> </div>	złp. 23000
To-wary	<div> Za wartość netto 100 baryłek wina po 3000 złp. jedna kupionych przez Filipa, z rozkazu i na rachunek Frederyka licząc w to komissowe i inne koszta, a odtrącając 6% eskontu na gotówce podług faktury </div>	29000
<i>Wexle do zrealizow:</i>	<div> Za summę w wexlu na Warszawę wypłacalną dnia — przez — przesłanym przez Filipa </div>	5000
<i>Zyski i Straty</i>	<div> Za stratę $2\frac{1}{2}\%$ i $\frac{1}{4}\%$ wymiennego przy sprzedaży 20000 złp. w tratrach razem </div>	500
	całkowita summa długów	57500
do Filipa	<div> Za 100 baryłek wina jak wyżej 29000 </div> <div> Za wexel przesłany 5000 </div> <div> Za stratę przez niego poniesioną przy sprzedaży 20000 złp. w tratrach 500 </div>	34500
do Dominika	<div> Za summę przez niego wypłaconą Filipowi dla zobojętnienia J/R: </div>	3000

<i>do We-</i>	{	Za summę w tratrach wystawionych	
<i>xłów</i>		przez Filipa na Warszawę . . .	20000
<i>do</i>			
<i>sptac:</i>	{	Całkowita summa wierzytelna	57500

Lecz ponieważ Filip figuruje ze strony długu i wierzytelności, co jest zbytecznym w jednym artykule i prócz tego jego dług jest mniejszy od wierzytelności, można zatem ten artykuł inaczej tak zredagować:

Różne winne Różnym.

<i>To-</i>	{	Za 100 baryłek wina netto (szczegóły jak	
<i>wary</i>		wyżej)	29000

<i>Wexle</i>	{	Za summę wexlu na Warszawę etc. (jak	
<i>do zre-</i>		wyżej)	5000
<i>alizow:</i>	{		

		Za koszta sprzedaży i wymienne (jak wyżej)	500
--	--	--	-----

		Całkowita summa długu	34500
--	--	-----------------------	-------

do	{	Za wartość 100 baryłek wina (jak wyżej)	29000
		Za wartość wexlu na Warszawę . . .	5000
			34000

Filipa	{	<i>Do potrącenia:</i>	
		Za odebraną summę 3000 złp. od	
		Dominika	3000
		Za dochód netto wystawionych	
		trałów przez Filipa na Frederyka 19500	22500

		Pozostaje wierzytelności dla Filipa	11500
--	--	-------------------------------------	-------

<i>do Do-</i>	{	Za summę wypłaconą Filipowi	3000
<i>minika</i>			

Za summę wystawionych wexlów przez

		Filipa na Frederyka	20000
--	--	-------------------------------	-------

		Całkowita summa wierzytelności	34500
--	--	--------------------------------	-------

Tym sposobem, będziemy mieli 6 artykułów zamiast 10 do przeniesienia do Wielkiej Książki, a jeden do Dziennika zamiast pięciu. Pomimo to jednak, przytoczyłem przykład powyższy; raczej dla pokazania niedogodności, aniżeli wykrycia korzyści artykułów, składających się z wielu dłużników i wierzycieli, — albowiem gdy z jednej strony oszczędzamy cokolwiek miejsca w Wielkiej Książce, z drugiej ponosimy potrójną stratę, to jest: miejsca

w Dzienniku, gdyż potrzeba powtarzać artykuły szczegółowe, a to w celu wykrycia równości długów i wierzytelności, stratę czasu, ponieważ trzeba daleko więcej namysłu i rozważania na przygotowanie i uporządkowanie artykułu złożonego aniżeli pojedynczego lub mniej zawikłanego, nakoniec stratę na jasności, ponieważ w tym rodzaju zapisywania, daleko trudniej upatruje się związek między artykułami odpowiadającemi długom i wierzytelnościom. Dla tego też radzę nie przyzwyczajać się do układania artykułów w Dzienniku z wielu dłużników i wierzycieli składających się, gdy tego nie zachodzi konieczna potrzeba, ale ograniczać się zwykle na pojedynczych lub mniej złożonych, to jest takich, w których znajdują się wielu dłużników a jeden wierzyciel, lub wielu wierzycieli a jeden dłużnik, zresztą wybór metody zależy będzie od biegłości i wprawy Buhaltera. A zatem w przykładzie wyżej podanym, wolałbym bardziej trzy ułożyć artykuły, to jest: jeden prosty na 3000 złp. Dominika, zadłużając Filipa a kredytując Dominika; drugi złożony kredytując Filipa za 29000 złp. za wino i za wexel na 5000 złp. a zadłużając towary za 29000, a Wexle do zrealizowania za 5000 złp., trzeci złożony Wexle do spłacenia kredytując za 20000 złp. w tratach na Warszawę, a zadłużając Filipa za czysty z nich dochód, a Zycki i Straty za kosztą sprzedaży czyli za 500 złp.